

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové, soudkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudce JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **G. M. G.**, zastoupená JUDr. Jaroslavou Heřmanovou, advokátkou se sídlem Olomoucká 2, Opava, proti žalované: **Vězeňská služba České Republiky, Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava**, Krnovská 68, Opava, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 6. 2011, č. j. 22 A 86/2011 - 5,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na zrušení ustanovení a na ustanovení nového zástupce **se zamítá.**
- II. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 6. 2011, č. j. 22 A 86/2011 - 5, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- III. Odměna a náhrada hotových výdajů advokátky JUDr. Jaroslavy Heřmanové **se určuje** částkou 5760 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

V záhlaví označeným usnesením Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) odmítl žalobu žalobkyně proti postupu rozhodnutí žalované ze dne 6. 5. 2011 o použití poutacího opasku při eskortě žalobkyně.

Usnesení krajského soudu napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížností. V kasační stížnosti ze dne 9. 8. 2011 stěžovatelka obecně namítala, že

usnesení krajského soudu, jímž odmítl její žalobu proti „faktickému rozhodnutí“ žalované, je nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť žalobou napadené „rozhodnutí“ je přezkoumatelné ve správním soudnictví. K žádosti stěžovatelky krajský soud usnesením ze dne 30. 9. 2011, č. j. 22 A 86/2011 - 16, ustanovil její zástupkyní JUDr. Jaroslavu Heřmanovou, advokátku. Ustanovená zástupkyně k výzvě soudu kasační stížnost podáním ze dne 16. 11. 2011 doplnila. V doplnění kasační stížnosti napadla postup soudu, který se vůbec nezabýval konkrétním porušením práv žalovanou tj. jakým způsobem byla stěžovatelka eskortována do civilního zdravotnického zařízení. Dle stěžovatelky byl způsob eskorty s ohledem na zdravotní stav stěžovatelky nevhodný. Žalovaný se neřídil předpisy, které bylo namíste použít při eskortě do zdravotnického zařízení, zákonem č. 555/1992 Sb. Stěžovatelka namítala, že má nárok na odpovídající zacházení, že je nutno přihlídnout též k tomu, že byla trestána poprvé, že nebyla postihována za žádné vážné přestupky ve výkonu trestu.

Žalovaná se ke kasační stížnosti ve stanované lhůtě nevyjádřila. K výzvě Nejvyššího správního soudu předložila dva dokumenty, a to Pokyn k provádění eskort do civilních zdravotnických zařízení a Trvale platné závěry z porad vedoucích oddělení vězeňské a justiční stráže, spolu s písemným sdělením ze dne 12. 3. 2012, v němž uvedla, že v posuzované věci nebyl vydán žádný správní akt. Problematiku poutání odsouzených pouty s poutacím opaskem upravuje zmíněný pokyn, který vydal dne 7. 9. 2010 vedoucí oddělení vězeňské a justiční stráže a schválil ředitel Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava. Danou problematiku dále upravují také doložené Trvale platné závěry z porad vedoucích odborů vězeňské a justiční stráže, které zpracoval ke dni 28. 12. 2011 ředitel odboru vězeňské a justiční stráže a které dne 29. 12. 2011 schválil generální ředitel Vězeňské služby ČR.

Nejvyšší správní soud předepisuje, že v posuzovaném případě stěžovatelka kasační stížností napadla usnesení krajského soudu o odmítnutí návrhu. Takovou kasační stížnost lze opřít pouze o důvody nezákonnosti tohoto rozhodnutí dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. [viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS]. Pod tento důvod spadá i případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53, dostupný na www.nssoud.cz).

Jelikož tedy kasační stížnost nesměřuje proti meritornímu rozhodnutí, nebude se ani Nejvyšší správní soud moci zabývat věcí samou, tj. nebude se zabývat otázkou zákonnosti žalobou napadeného výsledku činnosti žalované. Předmětem posouzení Nejvyššího správního soudu v daném řízení bude toliko otázka, zda krajský soud postupoval správně, když žalobu stěžovatelky podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl, když dospěl k závěru, že směřovala proti úkonu žalované, který je dle § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkoumání vyloučen, neboť není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

I.

Dne 16. 12. 2011 bylo krajskému soudu doručeno podání ze dne 13. 12. 2011, ve kterém stěžovatelka žádá soud, aby advokátku JUDr. Jaroslavu Heřmanovou zprostil povinnosti ji v dané věci zastupovat. Jako důvod své žádosti stěžovatelka uvedla, že ustanovená zástupkyně jí sice ve věznici navštívila, avšak doplnění kasační stížnosti k rukám stěžovatelky nezaslala. Doplnění obsahuje lživé informace. Stěžovatelka podává stížnost na ČAK a zvažuje i podání trestního oznámení. Stěžovatelka dále žádá, aby jejím zástupcem byl ustanoven JUDr. Mario Hartmann, advokát, o němž ví, že by ji ve věznici Světlá nad Sázavou, kam byla dne 1. 12. 2011 přeložena, navštívil a kasační stížnost řádně doplnil.

Při posouzení předmětných návrhů Nejvyšší správní soud vycházel ze zákonných podmínek pro ustanovení zástupce soudem, tak jak jsou stanoveny v § 35 odst. 8 s. ř. s. Soud na jedné straně vážil zájem stěžovatelky na tom, aby jí byl pro dané řízení ustanoven nový zástupce z řad advokátů, na druhé straně pak soud zohlednil náklady, které by státu v důsledku zastoupení stěžovatelky takto nově ustanoveným advokátem vznikly.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v daném případě nejsou dány důvody pro zrušení ustanovení JUDr. Jaroslavy Heřmanové, advokátky, zástupcem stěžovatelky a pro ustanovení nového zástupce z řad advokátů.

K uvedenému závěru Nejvyšší správní soud vedly následující důvody:

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. platí, že „navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát“.

Z citace uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky, tj. musí jít o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a dále musí být ustanovení zástupce soudem v určitém konkrétním případě nezbytné pro ochranu práv takového účastníka.

Stěžovatelka byla od soudních poplatků osvobozena usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2011, č. j. 22 A 86/2011 - 16. Z této skutečnosti Nejvyšší správní soud pro účely tohoto rozhodnutí vycházel i přestože, jak vyplývá ze sdělení Vězeňské služby ČR, Vazební věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno založeného ve spisu, byla stěžovatelka dne 14. 2. 2012, tj. v průběhu řízení o kasační stížnosti, z trestu odnětí svobody podmíněně propuštěna, mohlo tedy u ní následně dojít ke změně majetkových poměrů.

Pokud jde o v pořadí druhou podmínku, řízení o kasační stížnosti je specifické potud, že zastoupení stěžovatele bez odpovídajícího právního vzdělání advokátem je podmínkou řízení o kasační stížnosti, takže obecně při posuzování návrhu takového stěžovatele na ustanovení zástupce není třeba zjišťovat, zda tato druhá podmínka je či není splněna, neboť nezbytnost jeho zastoupení v řízení o kasační stížnosti se předpokládá ze zákona.

V daném případě nicméně nelze přehlédnout, že stěžovatelce již zástupce z řad advokátů ustanoven byl a stěžovatelka tedy je v daném řízení advokátem zastoupena. Ustanovená advokátka pak v dané věci jménem stěžovatelky, po doručení usnesení o ustanovení, poté, co stěžovatelku ve věznici navštívila, kasační stížnost ve lhůtě soudem stanovené dne 16. 11. 2011 řádně doplnila.

K tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že v daném případě je kasační stížností napadeno rozhodnutí, jímž krajský soud žalobu stěžovatelky odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. V takovém případě je Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti oprávněn toliko zkoumat, zda rozhodnutí krajského soudu a důvody, o které se toto rozhodnutí opírá, jsou v souladu se zákonem. Z obsahu předmětné kasační stížnosti, tak jak byla doplněna podáním ze dne 16. 11. 2011, je zřejmé, že ustanovená zástupkyně kasační stížnost odůvodnila dostatečným způsobem, když ji opřela o důvody podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., přičemž zároveň uvedla konkrétní důvody, pro které se domnívá, že kasační stížností napadené usnesení krajského soudu je nedostatečně odůvodněno.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že předmětná kasační stížnost je plně projednatelná a lze o ní bez dalšího rozhodnout. Pokud stěžovatelka tvrdí, že ustanovená zástupkyně uvedla v doplnění kasační stížnosti lživé informace, setrvala stěžovatelka pouze v rovině tvrzení, aniž by tato konkrétně označila. Touto námitkou se tak zdejší soud bez potřebné specifikace nemohl blíže zabývat.

Vzhledem k výše uvedenému lze uzavřít, že ustanovená zástupkyně stěžovatelky splnila v řízení o kasační stížnosti svou roli a zájem stěžovatelky na ochraně jejích práv byl v daném případě dostatečným způsobem uspokojen. Nejvyšší správní soud tudíž i přes skutečnosti uváděné v předmětném návrhu neshledal důvody pro to, aby v daném případě zprostil ustanovenou advokátku povinnosti stěžovatelku zastupovat a aby stěžovatelce ustanovil nového zástupce z řad advokátů, neboť takový postup není nezbytný k ochraně jejích práv. Zdejší soud naopak zohlednil skutečnost, že navrhovaným postupem by v rozporu se zásadou ekonomie řízení vznikly státu neopodstatněné náklady.

Nejvyšší správní soud tedy návrh stěžovatelky na zrušení ustanovení JUDr. Jaroslavy Heřmanové, advokátky, její zástupkyně a na ustanovení nového zástupce z řad advokátů zamítl. Stěžovatelka tak zůstává s ohledem na shora uvedené v řízení o kasační stížnosti zastoupena ustanovenou advokátkou.

II.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Důvodnost přitom Nejvyšší správní soud neshledal jen v intencích stěžovatelkou uplatněných kasačních důvodů.

Nejvyšší správní soud se před zkoumáním věci samé musel nejprve vypořádat s případnými vadami, ke kterým je povinen přihlížet z moci úřední. Nejvyšší správní soud totiž v souladu s § 109 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), není

vázán důvody kasační stížnosti, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Dle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

V projednávané věci shledal Nejvyšší správní soud nad rámec kasačních námitek stěžovatelky napadené usnesení nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů, a dále zjistil, že řízení o žalobě bylo stiženo vadou mající vliv na zákonnost rozhodnutí krajského soudu.

Soudní řád správní stanoví pro každé podání účastníka vůči soudu určité náležitosti, jež toto podání musí splňovat. Pokud je nesplňuje, definuje zákon postup soudu při doplňování náležitostí podání a odstraňování jeho vad. Rovněž definuje další postup soudu a právní následky toho, není-li podání doplněno a vady odstraněny. Náležitosti žaloby v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) vyplývají v první řadě z ustanovení § 37 s. ř. s. (zejm. z jeho odst. 3), kde jsou stanoveny obecné („minimální“) náležitosti každého podání adresovaného soudu, které se vztahují na všechna řízení podle soudního řádu správního, pokud z jeho ustanovení o jednotlivých typech řízení neplyne (ať již přímo nebo z povahy věci), že podání některé z náležitostí podle § 37 s. ř. s. v rámci daného konkrétního typu řízení nemusí splňovat.

Ze soudního spisu vyplývá, že dne 12. 5. 2011 byl krajskému soudu doručen návrh stěžovatelky ze dne 9. 5. 2011, označený jako *„Správní žaloba proti rozhodnutí ředitele věznice, plk. Mgr. Ivo Turoka, použit pro zdravotní eskortu stěžovatelky dne 6. 5. 2011 poutací opasek.“* Ve svém podání stěžovatelka dále uvedla, že byla na den 6. 5. 2011 objednána do civilního zdravotnického zařízení. Ředitel věznice, plk. Mgr. Ivo Turok, rozhodl, že při zmíněné eskortě bude stěžovatelka spoutána poutacím opaskem, a nikoli pouze pouty na ruku. Stěžovatelka v návrhu zdůraznila, že je ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé, není zvláště nebezpečnou recidivistkou, nebyl jí udělen trest odnětí svobody delší než 5 let, trest jí nebyl uložen za spáchání násilného trestného činu a taktéž se nedopustila násilného činu vůči odsouzeným či příslušníkům Vězeňské služby ČR. Stěžovatelka nikdy nenarušila průběh eskorty, nepokusila se o útěk a ve výkonu trestu se chová slušně. Vzhledem k uvedenému měla stěžovatelka za to, že k použití poutacího opasku při zmíněné eskortě nebyl zákonný důvod, a naopak lze takový postup posoudit jako projev šikany vůči její osobě. Napadené „rozhodnutí“ bylo dle jejího názoru nezákonné. Dále stěžovatelka konstatovala, že proti rozhodnutí správního orgánu je osoba, jíž se takové rozhodnutí dotýká, oprávněna podat žalobu podle § 65 s. ř. s. Konečně stěžovatelka avizovala, že svou žalobu dále doplní prostřednictvím svého zástupce. Stěžovatelka požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

Kopii napadeného „rozhodnutí“ ovšem stěžovatelka k žalobě nepřiložila; napadené „rozhodnutí“ pak v žalobě ani nikterak blíže nespecifikovala, tj. neuvedla datum, kdy mělo být „rozhodnutí“ vydáno, ani jeho číslo jednací, a dále neuvedla den jeho doručení.

Z obsahu žaloby tedy nebylo možné usuzovat na to, že žalovaná v dané věci vskutku správní rozhodnutí vydala. Formulace žalobních námitek naopak nasvědčovala tomu, že žaloba je ve své podstatě namířena proti postupu žalované, kdy stěžovatelka byla při zmíněné eskortě do zdravotnického zařízení spoutána poutacím opaskem. Taktéž petit návrhu chyběl. Žaloba tak vykazovala vady, jež bylo na místě odstranit postupem dle § 37 odst. 5 s. ř. s. Sama stěžovatelka, jak vyplývá z textu žaloby, si byla vědoma chybějících náležitostí žaloby, když odkazovala na doplnění žaloby ustanoveným advokátem.

S ohledem na výše vytčené vady podání měl krajský soud před vydáním rozhodnutí stěžovatelku nejprve vyzvat dle § 37 odst. 5 s. ř. s. k odstranění vad žaloby. Zdejší soud setrvale judikuje, že v případech, kdy krajskému soudu vzniknou důvodné pochybnosti o tom, proti jakému správnímu aktu žaloba směřuje, je povinen žalobce vyzvat k upřesnění návrhu.

Takto však krajský soud nepostupoval. Namísto odstraňování vad podání, vyžádání si opisu napadeného „rozhodnutí“ a vyjádření žalovaného, přistoupil k rozhodnutí o žalobě, přičemž návrh stěžovatelky ze dne 12. 5. 2011 vyložil pouze s ohledem na jeho označení, tedy jako žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Předmět řízení krajský soud vymezil v záhlaví kasační stížností napadeného rozhodnutí tak, že rozhodl „o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 5. 2011 o použití poutacího opasku při eskortě žalobkyně“. Následně krajský dospěl k závěru, že napadený výsledek činnosti žalované není rozhodnutím podle § 65 odst. 1 s. ř. s.

Výše uvedené závěry krajský soud učinil bez toho, aniž by postupem dle § 37 odst. 5 s. ř. s. odstranil pochybnosti o tom, čeho se stěžovatelka domáhá, resp. aby vymezila předmět řízení. Jak již zdejší soud nastínil výše, byla žaloba stěžovatelky v posuzovaném případě nejasná, neboť z ní nebylo zřejmé, zda se jedná o žalobu proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 s. ř. s., nebo o zásahovou žalobu ve smyslu § 82 s. ř. s. Ze samotného přezkoumávaného usnesení pak vyplývá, že krajský soud si byl problematické formulace návrhu na zahájení řízení, resp. rozporu plynoucího z obsahu předmětné žaloby a jejího označení, vědom: krajský soud sice žalobu odmítl, neboť dospěl k závěru, že napadený výsledek činnosti žalované není rozhodnutím podle § 65 odst. 1 s. ř. s., zároveň ovšem podotkl, že od takových rozhodnutí je třeba odlišovat jiné faktické pokyny či donucení a další výsledky činnosti orgánů veřejné moci, které však rozhodnutími ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nejsou, přičemž krajský soud uvedl, že právě o takový případ se v posuzovaném případě jedná, tedy výslovně připustil, že žaloba stěžovatelky mohla mířit proti faktickému pokynu či donucení správního orgánu.

K otázce podřízení návrhu na zahájení řízení pod konkrétní typ řízení dle soudního řádu správního se Nejvyšší správní soud vyjádřil již v rozsudku ze dne 19. 10. 2006, č. j. 6 Aps 2/2005 - 60, dostupném na www.nssoud.cz, v němž dospěl k závěru, že ve správním soudnictví není návrhovateli povinen výslovně určit, dle jakého ustanovení či dílu soudního řádu správního bude soud jeho návrh posuzovat, ani soud není tímto případným označením vázán. Dle § 2 odst. 1 s. ř. s. totiž soudy ve správním soudnictví poskytují ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem. Z tohoto ustanovení je zřejmé, že způsob poskytnutí ochrany (tj.

volbu příslušného typu řízení v rámci hlavy druhé části třetí s. ř. s.) je stanoven zákonem, pouze jím je soud vázán, nikoli označením tohoto typu v žalobě.

V rozsudku ze dne 9. 7. 2009, č. j. 7 Aps 2/2009 - 197, dostupném na www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud dále zdůraznil, že pro účely určení žalobního typu je třeba žalobu posuzovat podle jejího obsahu, přičemž pro soud je závazný petit žaloby. Obdobný závěr Nejvyšší správní soud učinil již dříve v rozsudku ze dne 24. 6. 2004, č. j. 2 Ans 1/2004 - 64, publikovaném pod č. 670/2005 Sb. NSS, v němž uvedl, že „soud rozhoduje o návrhu, jaký žalobce učiní, a ten je dán petitem a jemu odpovídající věcnou argumentací“.

Z uvedené judikatury zdejšího soudu ovšem také vyplývá, že pokud by byl mezi obsahem žaloby a navrženým petitem rozpor, případně pokud by žaloba žádný petit neobsahovala, bylo by třeba takovou vadu nejprve odstranit postupem dle § 37 odst. 5 s. ř. s. Není-li postaveno najisto, čeho se žalobce žalobou domáhá, a soud přesto ve věci rozhodne, zatíží tím své řízení vadou, která může mít vliv na zákonnost rozhodnutí (viz cit. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 7. 2009, č. j. 7 Aps 2/2009 - 197).

V projednávané věci stěžovatelka označila svůj návrh jako žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, což bylo v rozporu s obsahem žaloby, kterým stěžovatelka brojí proti faktickému úkonu žalované. K tomu přistupuje vada podání spočívající v tom, že předmětná žaloba neobsahuje petit, jenž představuje nutnou náležitost jak žaloby proti rozhodnutí [viz § 71 odst. 1 písm. f) s. ř. s.], tak i žaloby proti nezákonnému zásahu [viz § 84 odst. 3 písm. d) s. ř. s.]. V každém případě se ovšem jednalo o vadu odstranitelnou, soud tedy nebyl oprávněn vydat rozhodnutí, aniž by se pokusil tyto vady postupem dle § 37 odst. 5 s. ř. s. odstranit.

Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že krajský soud byl povinen ujasnit si přípustnost žaloby a další podmínky řízení v souladu s obsahem žaloby; nebyl přitom vázán označením žaloby. Jinými slovy, krajský soud měl stěžovatelku vyzvat, aby odstranila zmiňované vady žaloby a upřesnila, čeho se touto žalobou domáhá. Teprve pokud by stěžovatelka na výzvu soudu podle § 37 odst. 5 s. ř. s. neupřesnila a nedoplnila své podání, byl by krajský soud povinen zkoumat, zda lze v řízení o podání stěžovatelky i přes tuto skutečnost pokračovat, a pokud by to možné nebylo, byl by povinen podání podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítnout (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2010, č. j. 1 As 78/2009 - 76, dostupný na www.nssoud.cz).

Krajský soud výše uvedeným způsobem nepostupoval a tím zatížil své řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

V této souvislosti je dále podstatná i okolnost, že stěžovatelka ve své žalobě spolu s návrhem na zahájení řízení krajskému soudu adresovala také návrh, aby jí soud osvobodil od soudních poplatků a aby jí ustanovil zástupce z řad advokátů. Krajský soud nicméně o tomto návrhu rozhodl až v předmětném usnesení o odmítnutí žaloby, kterým se řízení před krajským soudem končí, ačkoliv s ohledem na zachování procesních práv stěžovatelky tak měl učinit na prvním místě, tedy ještě před tím, než by se pokusil odstranit vady žaloby, jak bylo popsáno výše. Je pravděpodobné, že pokud by soud shledal, že v daném případě jsou splněny podmínky pro ustanovení zástupce z řad advokátů, stěžovatelka by prostřednictvím ustanoveného advokáta vady žaloby snáze

odstranila. I v tomto ohledu tedy krajský soud pochybil a zatížil tak řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí.

Krajský soud zamítl návrh stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce z řad advokátů s odůvodněním, že žalobu bylo nutné odmítnout, resp. že šlo o žalobu zjevně neúspěšnou. Krajský soud zde totiž vycházel ze závěrů, na základě kterých předmětnou žalobu stěžovatelky odmítl, přičemž tyto závěry, jak bude níže pojednáno, nebyly krajským soudem v projednávané věci přezkoumatelným způsobem odůvodněny. Z důvodu ochrany práv účastníků řízení je možné závěry o zjevné neúspěšnosti učinit pouze tehdy, jestliže je skutečně již na první pohled zřejmé, že žalobě nelze vyhovět. To znamená, že zjevná neúspěšnost musí být patrna již ze samotné žaloby, beztoho, aniž by krajský soud musel činit jakákoliv další zjištění či provádět dokazování. O takový případ se však v projednávané věci nejednalo.

Krajský soud, jak již bylo výše uvedeno, žalobu odmítl, neboť dospěl k závěru, že napadený výsledek činnosti žalované není rozhodnutím podle § 65 odst. 1 s. ř. s. Přitom soud podotkl, že od takových rozhodnutí je třeba odlišovat jiné faktické pokyny či donucení a další výsledky činnosti orgánů veřejné moci, které však rozhodnutími ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nejsou. Krajský soud uzavřel, že právě o takový případ se v posuzovaném případě jedná. Tyto závěry krajský soud učinil bez toho, aniž by si žalobou napadené rozhodnutí obstaral, přičemž rozhodovací důvody pro závěr o odmítnutí žaloby ve vztahu k žalobou napadenému „rozhodnutí“ v usnesení zcela absentují. Krajský soud v odůvodnění setrval na obecném výkladu bez potřebné specifikace na projednávanou věc. Lze tak přisvědčit stěžovatelce, která v kasační stížnosti mimo jiné namítala, že se krajský soud vůbec nezabýval konkrétním porušením žalované, tj. jakým způsobem byla stěžovatelka eskortována do civilního zdravotnického zařízení.

Jak zdejší soud setrvale judikuje, z hlavy páté Listiny základních práv a svobod vyplývá obecný požadavek, podle něhož jsou soudy povinny svá rozhodnutí řádně zdůvodnit. Absence řádného odůvodnění napadeného rozhodnutí tak vede k nepřezkoumatelnosti; takové rozhodnutí nedává dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle a způsobem porušujícím ústavně zaručené právo na spravedlivý proces (II ÚS 686/02). Obdobně judikoval Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. II. ÚS 242/02, když dovodil, že ze zásad spravedlivého procesu mimo jiné vyplývá povinnost obecných soudů svá rozhodnutí odůvodnit, reagovat na uplatněné námitky a vysvětlit jejich případné odmítnutí.

Ani této povinnosti krajský soud nedostál a zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek odůvodnění.

Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud konstatuje, že nikterak nezpochybňuje závěr krajského soudu, podle kterého žalobou napadený výsledek činnosti žalované není rozhodnutím správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Podle § 3 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), zajišťuje střežení odsouzených, dozor nad nimi, metody zacházení s odsouzenými a stanovené podmínky výkonu trestu Vězeňská služba ČR. Podle § 3 odst.

2 téhož zákona je pak Vězeňská služba ČR oprávněna odsouzeným vydávat pokyny a příkazy a používat vůči nim jen taková omezení a donucovací prostředky, které připouští zvláštní zákon. Tímto zvláštním zákonem je zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Vězeňské službě“), jenž obsahuje výčet donucovacích prostředků, přičemž v tomto výčtu uvedeném v § 17 odst. 2 uvádí pod písm. e) také pouta s poutacím opaskem. Podle § 17 odst. 1 zákona o Vězeňské službě platí, že *„[p]okud je to nezbytné k zajištění pořádku a bezpečnosti, je příslušník (rozuměj příslušník Vězeňské služby - pozn. Nejvyššího správního soudu) při plnění svých úkolů oprávněn použít donucovací prostředky proti osobám, které ohrožují život nebo zdraví, úmyslně poškozuji majetek nebo násilím se snaží mařit účel výkonu zabezpečovací detence, výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, anebo narušují pořádek nebo bezpečnost v prostorách Vězeňské služby, ve věznici pro místní výkon trestu, v budovách soudů, jakož i jiných místech činnosti soudů, budovách státních zastupitelství nebo ministerstva a v bezprostřední blízkosti strážných objektů“*. Podle odst. 3 téhož ustanovení *„příslušník rozhoduje, který z donucovacích prostředků použije podle konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovaného služebním zákrokem. Přitom je povinen dbát, aby použití donucovacího prostředku bylo přiměřené účelu zákroku a aby jím nebyla způsobena újma zřejmě nepřiměřená povaze a nebezpečnosti protiprávního jednání“*. Konečně § 17 odst. 4 zákona o Vězeňské službě stanoví, že při předvádění osoby ve výkonu zabezpečovací detence, ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody mimo objekt ústavu lze použít donucovací prostředky uvedené v odstavci 2 pod písmeny b), c) a e) - tj. i pouta s poutacím opaskem - i bez splnění podmínek uvedených v odstavci 1; příslušník je oprávněn je použít, pokud to je ke splnění účelu úkonu nezbytné.

Z citovaných ustanovení je zřejmé, že zákonodárce nepředpokládal, že by o použití pout s poutacím opaskem jako donucovacího prostředku při eskortách odsouzeného do civilních zařízení mělo být v konkrétním případě vydáváno správní rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Jakkoli § 17 odst. 3 zákona o Vězeňské službě stanoví, že příslušník *rozhoduje*, který z donucovacích prostředků použije podle konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovaného služebním zákrokem, nelze z tohoto ustanovení dovozovat, že by se o takové věci vedlo správní řízení, jehož výsledkem by byl formální individuální správní akt. Uvedená zákonná ustanovení tak pouze stanoví možné donucovací prostředky, které je Vězeňská služba ČR oprávněna vůči odsouzeným používat, a zároveň stanoví meze jejich použití.

Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení krajského soudu v plném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Byť Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu ruší a věc mu vrací k dalšímu řízení, je povinen zároveň rozhodnout o odměně a úhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce stěžovatelky, které dle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Odměna a hotové výdaje ustanoveného advokáta sice patří mezi náklady řízení ve smyslu § 57 s. ř. s.,

nejde však o náhradu nákladů řízení mezi jeho účastníky ve smyslu § 60 s. ř. s., o níž má dle § 110 odst. 3 s. ř. s. v případě náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti po zrušení napadeného rozhodnutí krajského soudu rozhodovat v dalším řízení krajský soud.

Ustanovené zástupkyni stěžovatelky byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové částce 4800 Kč [dva úkony právní služby po 2100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v účinném znění, a dále dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu], zvýšená o částku připadající na DPH ve výši 20 %, celkem tedy 5760 Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. dubna 2012

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu